

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila
Puhe mökkeilyseminaarissa Oma Mökki -messuilla Helsingissä 26.3.2010

Vapaa-ajan asuminen maaseudun kehitystekijänä

Arvoisat mökkeilyn ystävät,
Bästa vänner för stuglivet,

Kiitos kutsusta tulla puhumaan tänne mökkeilyseminariin. Suomi on todellinen mökkimaa. Vapaa-ajan asukkailla on maaseudulle ja sen kehittymiselle valtava merkitys.

Tack för inbjudan till detta seminarium. Vi kan gott säga att Finland är stugornas land. Fritidsinvånare är av väldigt stor betydelse för landsbygden och dess utveckling.

Suomessa on noin puoli miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joista suurin osa sijaitsee maaseudulla. Näillä asunnoilla aikaansa viettää noin 2 miljoonaa ihmistä. Keskimäärin mökillä ollaan noin 80 päivää vuodessa.

Viimeisen 25 vuoden aikana mökkien määrä on kaksinkertaistunut. Maaseudulla osa-aikaisesti asuvien mökkiläisten määrä on kasvanut enemmän kuin vakinaisten asukkaiden määrä on vähentynyt. Joissain kunnissa vapaa-ajan asukkaiden määrä ylittää kesäaikana vakituisten asukkaiden määrän moninkertaisesti.

Mökkeily pyörittää rahaa kotimaassa. Se ylläpitää ja luo tuhansia työpaikkoja. Vapaa-ajan asuminen tukee maaseudun palveluiden säilyttämistä ja kehittämistarvetta.

Stugboendet får pengarna att cirkulera i hemlandet. Det bevarar och skapar tusentals arbetsplatser. Fritidsboendet hjälper oss att bevara och utveckla landsbygdstjänsterna.

Mökkeilyn merkitys kasvaa edelleen lähitulevaisuudessa. Ensinnäkin, suurten ikäluokkien eläköityessä monet heistä siirtyvät asumaan maalle osa-aikaisesti. Toiseksi, mökkeily on muutoinkin muuttumassa yhä selvemmin kakkosasumiseksi. Osa-aikainen, osin kokoaikainenkin, asuminen vapaa-ajan asunnoilla kasvaa myös vähitellen lisääntyvän etätyön vuoksi. Yhä useampi suomalainen asuu sekä kaupungissa että maalla.

Pitkällä aikavälillä mielenkiintoinen kysymys on se, miten nykyajan mukavuuksiin tottuneet nuoret kiinnostuvat mökkeilystä aikuisiässä. Uskon kuitenkin, että perinteisellä, suomalaiseen kulttuuriin voimakkaasti kuuluvalla vapaa-ajan asumisella on merkitystä myös tuleville sukupolville.

Mökkeilijät tarvitsevat palveluita ja toimivan infrastruktuurin sekä tietoliikenneyhteydet. Hallituksen laajakaistastrategian mukaan 100 MB/S nopeuden omaavat tietoliikenneyhteydet saatetaan periaatteessa kaikkien kansalaisten saataville vuoteen 2015 mennessä. Syrjäisiä kuntia tuetaan valtion ja osin EU:n osarahoittaman Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tuilla. Toimivilla nettiyhteyksillä on monille mökkiläisille valtava merkitys.

Arvoisat kuulijat,

Kuntien eri tehtävät koskettavat usein käytännössäkin suurta osaa mökkiläisistä. Tällaisia asioita ovat muun muassa kaavoitus, rakennustarkastus, terveydenhoito, vesi- ja jätehuolto, palo- ja pelastustoimi, ympäristönsuojelu, liikuntapaikat, kirjastot ja muu kulttuuritarjonta.

Vapaa-ajan asumisen lisääntyminen merkitsee sitä, että kuntien on toiminnassaan otettava huomioon entistä enemmän osa-aikakuntalaiset, mökkiläiset. Tähän kunnat tarvitsevat resursseja.

Kannatan esitystä mökkiläisten ja kotimaisten matkailijoiden oikeuksien laajentamisesta kiireellisen sairaanhoidon lisäksi myös ei-kiireelliseen avosairaanhoidon. Ensinnäkin ratkaistava kysymys siitä, miten verotuloja voitaisiin tasata kuntien välillä.

Valtioneuvoston saaristopoliittisessa periaatepäätöksessä vuonna 2009 esitettiin muutamia keinoja kuntien tilanteen helpottamiseksi. Ensinnäkin esitettiin selvitettäväksi, tulisiko mökeistä maksetut kiinteistöverot jättää huomioimatta verotulojen tasauksessa. Toiseksi esitettiin, voitaisiinko mökkiläisille taata samanlaiset kunnalliset palvelut kuin vakinaisille asukkaille ja siirtää osa mökkiläisten maksamista kunnallisveroista mökkikuntaan. Näiden ehdotusten toteuttamista selvitetään kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittämistyössä.

Ett ökat fritidsboende innebär att kommunerna måste beakta delårsinvånarna, stugborna allt mer i kommunens verksamhet. För att kunna göra det här, behöver kommunerna resurser.

Jag understöder till exempel förslaget att fritidsinvånarnas och de inhemska turisternas rättigheter utvidgas till att utöver akut sjukvård också omfatta icke akut öppen sjukvård. Först måste vid emellertid avgöra frågan hur vi jämnar ut skatteinkomsterna mellan kommunerna.

I statsrådets skärgårdspolitiska principbeslut från år 2009 ingår vissa åtgärder som ska avhjälpa kommunernas situation. För det första ska det utredas om fastighetsskatten för sommarstugor kan lämnas obeaktad i samband med utjämningen av skatteinkomsterna. För det andra ska det utredas om fritidsinvånare och permanenta invånare kan tillhandahållas lika kommunala tjänster samt att är det möjligt att överföra en del av fritidsinvånarnas kommunalskatt till stugkommunerna. Genomförandet av dessa förslag utreds i samband med utvecklingen av kommunernas statsandelssystem.

Nykyään mökkiläiset eivät maksa tuloveroa mökkikuntaan, mutta he tuovat kuntaan toki runsaasti rahaa ostojen kautta. Välillisiä veroja kertyy kyllä tätä kautta kunnan kassaan.

Hyvät kuulijat,

Mökkiläiset on otettava mukaan kuntien ja kylien päätöksentekoon. Tämä on paitsi mökkiläisten etu myös kunnan ja maaseudun vakituisten asukkaiden etu.

Vi måste engagera stugbor i beslutsfattandet i kommuner och byar. Detta är inte enbart till fördel för stugborna utan också för kommunen och landsbygdens permanenta invånare.

Vuorovaikutus tuo mökkiläisten tarpeet kunnan päättäjien ja virkamiesten tietoisuuteen, rikastuttaa mökkiläisten elämää ja antaa heille mahdollisuuden olla täysipainoisesti mukana mökkialueidensa elämän sykkeessä. Se tuo samalla maaseudulle uusia ajatuksia erilaista osaamista ja kokemusta omaavilta ihmisiltä. Vuorovaikutus tuo myös elinkeinoelämälle tietoa mökkiläisten tarpeista, mikä vahvistaa yritysten toimintaa.

Monin paikoin paikallinen yhdistystoiminta on saanut vahvistusta vapaa-ajan asukkaista. Tämän käytännön lisääntyminen on kylän yhteinen etu. Maaseudun kehitystyö vaatii monenlaisia osajia, tekijöitä ja yhteisiä tavoitteita.

Mökkiläistoimikunnat, vuosittaiset mökkiläisfooromit samoin kuin kylätason yhdistystoiminta ovat käyttökelpoisia osallistumisvälineitä.

Tonttien kaavoittaminen ja rakentaminen on esimerkki asiasta, jossa vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden vuoropuhelu on tärkeää. Esimerkkinä voisin mainita kotikulmiltani Tammelan Letkun kylän vuosittaiset tonttimarkkinat. Sieltä saa tietoa vapaista tonteista ja alueen palveluista. Mikä tärkeintä, markkinat ovat suosittu kohtaustapa niin paikallisille asukkaille kuin mökkiläisillekin.

Yhdyskuntarakennetta eheyttävä kaavoitus ja suunnittelu soveltuvat kaupunkeihin ja niiden lähistölle. Maaseudulla tarvitaan ympäristön ja maiseman huomioon ottavaa tonttien sijoittelua. Maaseudulla maankäytön täytyy tukea asumista ja tuotantoa rakentamisen ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.

Kaupunkilaisten muuttohalukkuutta maalle on hyödynnettävä muun muassa helpottamalla vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi.

Vi måste dra nytta av stadsbornas benägenhet att flytta till landet bland annat genom att underlätta ombyggnad av fritidsbostäder till permanenta bostäder.

Haja-asutusalueiden kiinteistöjen tulisi vuoteen 2014 mennessä täyttää haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen määräykset. Asetuksen toteutus on vanhojen kiinteistöjen osalta edennyt verkkaisesti. Asiaa on selvitelty sekä ympäristöministeriön asettama selvitysmies että työryhmä. Kiivastakin keskustelua asiasta on käyty. Kaukana vesistöistä sijaitsevien kiinteistöjen jätevesien puhdistusvaatimuksia on kritisoitu ylimitoitetuiksi. Toisaalta ainakin oman kaivon kannalta jätevesikysymys on aina merkityksellinen. On mahdollista, että asiaa joudutaan puimaan vielä seuraavan hallitusohjelman laadinnan yhteydessä.

Hyvät naiset ja herrat,

Mökkeilyn ympäristövaikutukset aiheutuvat pitkälti kahdessa paikassa asumisesta, mökin ja vakinaisen asuinpaikan välisestä liikenteestä ja peruslämmön ylläpidosta kakkosasunnolla talvella.

Vastapainoksi tälle on muistettava se, että mökillä käytetään usein uusiutuvaa puuta rakennusmateriaalina ja polttoaineena. Yllättävää kyllä, mutta Valtion Taloudellisen Tutkimuskeskuksen tutkimuksen mukaan mökkiläiset autoilevat kokonaisuudessaan vain saman verran vuodessa kuin muut kansalaiset. Tämä johtuu siitä, että mökillä ollessa autoillaan keskimääräistä vähemmän.

Vaikka peruslämmön ylläpito mökillä on sähkön avulla yleistymässä, tulee suurin osa mökeistä mökkibarometrin mukaan säilymään jatkossakin perinteisinä kesämökkeinä. Sähkönkulutusta on kuitenkin hillittävä lämmitysjärjestelmien kehittämisellä sekä pakkasta kestäville ja energiaa säästäville vesijohtojärjestelmillä. Aurinko-, tuuli- ja maalämpöenergiaa sekä lämpöpumppuja tulee hyödyntää.

Hyvät mökkeilyn ystävät,

Mökkeily lisää ja vahvistaa kaupunkilaisten ja maaseudun asukkaiden välistä vuoropuhelua. Toivotan kaikille mökkiläisille mukavaa mökkeilyä ympäri vuoden ja tulemista täysillä mukaan mökkikuntien ja kylien elämään.

Bästa vänner av stugliv,

Stugboendet ökar och stärker dialogen mellan stadsbor och landsbygdsinvånare.

Jag önskar alla stugbor ett trevligt stugliv året runt samt ett fullhjärtat och aktivt deltagande i stugkommuners och byars liv.